

Česko čeká hluboká krize. Snad to probudí naše elity, ale také mlčící většinu. Čím dřív se probudí, tím líp

- CZ24 News | 5. listopadu 2023

Svět se stal složitějším a nebezpečnějším, zároveň o to více, že Západ vykazuje ztrátu schopnosti reagovat včas a odpovídajícím způsobem. Jsme svědky krizí, které se vymykají kontrole - ať již jde o masovou nelegální migraci, covid, nebo válku na Ukrajině. Pro Českou republiku, jako stát střední velikosti, je situace o to komplikovanější, že, jak upozorňuje náš host, je dlouhodobě naše diplomacie Popelkou, které se nedostává sebevědomí, prestiže, ani financí. Zrcadlí se v tom celkově nevelké sebevědomí, a ochabující kondice celé země. Diplomát Ondřej Kašina k tomu v předchozí části našeho rozhovoru uvedl: „Je na nás, abychom se včas probudili, a zastavili naší ekonomickou degradaci, náš ekonomický sestup ještě před tím, než nás to oslabí natolik, že už potom skutečně nebudeme schopni reagovat už jenom kvůli nedostatku prostředků.“

Martina: Pane Ondřeji Kašino, vy se už chystáte do důchodu. Už chcete mít diplomatickou službu tak nějak za sebou, když vidíte, v jakém stádiu je svět, když vidíte, v jakém stádiu je Západ, který jste zastupoval. V jakém stavu je vaše země? A kdybyste byl třeba o dvacet let mladší, pokračoval byste v diplomatické práci?

Ondřej Kašina: To je otázka za milión dolarů.

Martina: Já vám je nedám.

Ondřej Kašina: Na to se bude těžko odpovídat. A musím říci, že také já se snažím být maximálně upřímný, když odpovídám, a musím pracně uvnitř, v sobě, simulovat odpověď. Kdybych byl o dvacet let mladší, tak bych do toho asi nešel. Kdybych byl o čtyřicet let mladší, tak asi jo. Protože mládí má v sobě vůli se prosadit. Takže kdybych byl o hodně mladší, tak asi jo, ale o dvacet let mladší - určitě ne.

Martina: Dobře, zkusme si představit, že byste byl o čtyřicet let mladší, a řekněte mi: Co byste se tedy zkoušel prosadit? Co byste dělal jinak? Jinými slovy se teď ptám, jak z toho ven? Jakým způsobem zachránit Evropskou unii, nebo Evropu? A naši zemi, ať už v rámci Evropy, nebo případně Západu?

Ondřej Kašina: Tady je potřeba důsledně rozdělit rozhodnutí ekonomická od diplomacie, protože diplomacie má sice svůj jednoznačný a důležitý ekonomický rozměr, ale to už je jenom podpora exportu. To nemá co dělat už s výrobou, i když můžeme třeba přilákat investice, nebo získat joint venture. Ale diplomacii musíme oddělit od rozhodnutí politických. Asi přijde chvíle, která bude, bohužel, pravděpodobně provázena kataklyzmaty, a bude bolet, bude bolestná, a kdy přijde procitnutí, že musíme některé věci začít dělat úplně jinak, že třeba musíme otevřít uhelné doly - to jen pro příklad, to nemusí být zrovna úplně to hlavní - a že musíme začít respektovat realitu. A že sen, který jsme snili, nebyl úplně realistický, a musíme začít zachraňovat, co se ještě zachránit dá.

Martina: Můžeme zachránit sebe sama, když zůstaneme v Evropské unii, která je v takovém stavu, v jakém Evropská unie nyní je?

Ondřej Kašina: Vystoupení z Evropské unie, i v takovém stavu, v jakém je, by asi v této chvíli nebylo řešení, protože my, vzhledem k tomu, že 85 % našeho exportu jde dovnitř Evropské unie, jsme prostě tak provázaní se státy Evropské unie, že útěk z Evropské unie by nebyl přínos, a od problému bychom neutekli. Vlak nám ujel, produktivní strukturu máme, jakou máme, narazili jsme na určitý strop modelů, který jsme od roku 90 vybudovali, a odchod z Evropské unie by nám nikterak nepomohl. Prostě je to zase o tom, jak malý prostůrek našich národních zájmů využít chytřeji a včas.

Martina: A já se teď zase zeptám možná trochu návodně: Jak ale zároveň chcete tento náš prostůrek zachránit, když vyrábíme elektřinu za pakatel, a svým vlastním občanům ji prodáváme za zničující ceny, necháme si ať už od Německa, nebo Evropské unie, diktovat, kolik a zda postavíme ještě bloků atomových elektráren. Tak jak se v tom vyznat, a jak se v tom zorientovat, jak chytit černou kočku?

Ondřej Kašina: Mám vážnou obavu, že to půjde gurdžilovským scénářem, že musí nastat, že musí být špatně, musí být hůř, aby bylo lépe.

Čeká nás hluboká krize. Snad to probudí naše elity, i mlčící většinu. A čím dřív se probudí, tím líp.

Martina: Vy jste teď řekl, že ať jsme v Unii, nebo nejsme v Unii, stejně jdeme na kolena...

Ondřej Kašina: Stejně nastane... Takhle až tak explicitně bych to neformuloval, ale čeká nás hluboká krize, a naše elity, i naši mlčící většinu, to snad probudí. A čím dřív se probudí, tím líp. A začneme vnímat, že černá je černá, a bílá je bílá, nahoře je nahoře, a dole je dole, a přestaneme snít nějaká deliria, a začneme si uvědomovat, že musíme mít třeba výkonné zemědělství, i třeba zájem o ekologii. Příšerný ekologický zločin je převážet brambory, mrkev, cibuli tisíce kilometrů, když se to dá všechno vypěstovat lokálně.

Martina: Anebo krmit česká prasata v Polsku, a pak si je sem vozit.

Ondřej Kašina: Ano. Takže my dva tady asi nedokážeme přesně udělat predikci, jak moc bolestné bude muset toto probuzení být. Ale nějaká krize to asi bude muset být, jinak se neprobudí ani mlčící většina, ani naše elity.

Martina: Pane rado, vyslanče, vy vzhledem k tomu, že rozumíte, a věnoval jste se diplomacii, řekněme i jako historik, dokázal byste pojmenovat „zlaté období české diplomacie“? Bylo?

Ondřej Kašina: Zlaté...

Martina: A zahraniční politiky. Promiňte, že vás přerušuji.

Ondřej Kašina: Zahraniční politiky? Já jsem zažil, myslím, 15 ministrů, z nichž jsem si vážil toho prvního, kterého jsem zastihl, krátce to bylo, a byl to Josef Zieleniec. To byl člověk uvážlivý, který měl schopnost vážit každé slovo, a myslím, že to byl dobrý diplomat. Pak pan Šedivý, který se věnoval historii diplomacie i teorii. To byl také velmi kultivovaný člověk, který dokázal dělat dobrou diplomacii. A obecně mým srdcařským případem je Jan Masaryk, u kterého už jeho způsob, jak diplomacii dělal, byl velmi zábavný, ale velmi efektivní vůči partnerům. A byl to úžasný člověk, který bohužel skončil tragicky, protože ho nakonec dohnalo, a zničilo dilema, protože dal svému otci Tomáši Garrigue Masarykovi slib, že bude podporovat Beneše vždy, všude, a za jakýchkoliv okolností, do jakýchkoliv konců, a dostal se do bezvýchodné situace, kdy prostě podpora Beneše už šla proti jeho principu. Totální kognitivní disonance.

Beneš: Narušená osobnost, deprivant, psychopat s nízkou emoční inteligencí, nedůvěřivý, egoista, neuměl navazovat přátelství a vcítit se do lidí. Pilný, usilovný, mistr intrik.

Martina: Jestli jsem to správně pochopila z vašich poznámek, tak vy si myslíte, že špatné základy české diplomacie položil právě Edvard Beneš?

Ondřej Kašina: Ano, je to tak.

Martina: V čem to bylo?

Ondřej Kašina: Protože to už vycházelo z jeho osobnosti. Beneš udělal pro Masaryka hodně užitečných služeb, a tím si ho zavázal. A Masaryk si byl vědom jeho slabostí, ale byl vůči němu velmi loajální – vůči Benešovi. Ale Beneš tím, že byl v podstatě – kdybychom to vzali současnou vědou, psychologickou a behaviorální psychologií, tak můžeme použít termín, že to byl deprivant, nekompletní psychopat a člověk, který měl určité vlastnosti. Velmi zajímavě o tom píše můj bývalý, bohužel už zesnulý kolega Jiří Gruša v knížce „Beneš jako Rakušan“. Velmi zajímavé. A ostatně mimochodem Gruša byl stejně tak členem PEN klubu jako já. S tím jsem se nepochlubil, že jsem členem českého PEN klubu. Ale zpátky k Benešovi: Jeho osobnost byla svým způsobem narušena, a měl mimořádně nízkou emoční inteligenci, nedůvěřoval lidem, neuměl navazovat přátelství, a neuměl vycítit emoce, a vcítit se, vmyslet se do lidí. Byl nesmírně pilný, nesmírně usilovný, byl mistr intrik. Ve Versailles po první světové válce mu říkali „Lišáček“. Ale „Lišáčkovi“ chyběli některé vlastnosti. A byl také velký egoista. On si to vlastně stavěl všechno pro sebe.

Martina: Přesto se obávám, že podle vyjádření některých psychologů a psychiatrů jste u Edvarda Beneše popsal vlastnosti, včetně těch psychopatických, které v podstatě predikují člověka pro to, aby se stal politikem. Ale vy jste přeci jen viděl v Benešově diplomacii především chyby. Na druhou stranu si zase řekněme, že on byl vystaven obrovským tlakům, a když se podíváme na dobu vzniku Československa – celosvětová hospodářská krize, sotva se to trochu rozjelo, už tady byl Hitler, a pak přišli komunisté. To je pro jednoho diplomata možná trošku příliš silná káva.

Ondřej Kašina: Mohla to být méně silná káva, kdyby Beneš tak důsledně nelikvidoval všechny lidi, kteří měli být jen trochu odlišné názory. Pro toho, kdo chce hledat tuto odpověď, tak ji není možno dát v rámci rozměru tohoto rozhovoru. Ale dokonalá odpověď na to, kdo byl Beneš a proč dělal chyby, je v knize generála Moravce, který byl vlastně architektem naší zpravodajské služby, a posléze byl s Benešem v Londýně. Ta kniha se jmenuje „Agent, kterému nevěřili“, a napsala ji jeho dcera před smrtí generála Moravce, a tam je toto velmi dobře popsáno – jak dělal chyby a jak v těchto chybách pokračoval i v Londýně, a po válce při návratu do vlasti.

Martina: Myslíte si, že tedy naše zahraniční diplomacie byla prostřednictvím Edvarda Beneše špatně postavena od samého základu?

Ondřej Kašina: Ano. Naivní důvěra, že nás spojenci zachrání – možná by to stejně nedopadlo dobře. Ale to, jak do poslední chvíle naivně věřil Anglii a Francii, takové míry naivity by se skutečně dobrý diplomat neměl dopustit.

Lidé rádi věří, protože to usnadňuje život. Netestovat a nezpochybňovat je asi vlastnost našeho národa, a ti, kteří se ptají a neustále něco zpochybňují, nebývají oblíbeni a trpí.

Martina: Byli jsme opuštěni v roce 1938, byli jsme opuštěni v roce 1945 a 1946, byli jsme opuštěni

v roce 1948, a byli jsme opuštěni v roce 1968, a přesto stále věříme. Takže to asi má v sobě určité čaro a mystérium.

Ondřej Kašina: Samozřejmě, lidé nesmírně rádi věří, protože to usnadňuje život. Možná je to stav v tom našem národě – schopnost netestovat a nezpochybňovat. Snad nám to zavařil překlad z pana Poppera – falsifikace. Ono to vzniklo omylem, nebo nějakým nepřesným překladem, a falsifikace je v češtině hnusné slovo. Nikdo nechce být falsifikátor, nikdo nechce falsifikovat, ale do češtiny pronikla formulace, že teorie se musí falsifikovat, jestli jsou pravdivé. A Češi chtějí být falsifikátoři, takže kdybychom si to řekli tak, že je potřeba jakoukoliv věc testovat, jakýkoliv výrok, jakoukoliv teorii, testovat, ověřovat, tak bychom na tom možná byli lépe.

A s vírou to je tak, že jsme byli malý národ, který měl poměrně složitou historii, a možná schopnost věřit v něco, byť poněkud naivně, souvisí s naší národní psyché – jak mi vysvětloval pan doktor Koukolík – centrum víry a nevíry je jedno a totéž. Je to stejný konektor, a prostě některým jedincům je dáno věřit, aniž by testovali, aniž by se ptali. A takovým jedincům je lépe, protože to skýtá útěchu, protože ti, co neustále zpochybňují a ptají se, jednak více sami trpí, a ne vždy bývají oblíbení.

Martina: Myslím, že mnoho intelektuálních diskusí, ale i těch restauračních, končí hádkou, zdali jsme se měli bránit, zda jsme neměli opustit pevnostní systém, zdali jsme měli ignorovat Mnichovskou dohodu, zradu spojenců, a jít do boje, protože tehdy jsme byli odhodláni. Vzpomínám si, co napsal, tuším, v Průvodci inteligentní ženy po vlastním osudu Pavel Tigrid, který řekl, že tehdy jsme si natrvalo zlomili páteř. Ale to jenom trošičku parafrázuji. Co si myslíte vy? Jaký je pohled vás, dlouholetého diplomata, který ví, jak vypadá titulková diplomacie v novinách, ale i ta zákulisní a účinná?

Ondřej Kašina: Tohle téma jsem navštívil, myslím, že hned v první knize, protože můj děda byl mezi těmi, co tehdy narukovali při mobilizaci, a matka mi vyprávěla, že když se vrátil, tak už to nikdy nebyl stejný člověk, že ho to do jisté míry zlomilo. Při boji ho zatklo gestapo, mučili ho v Pečkově paláci, pak ho mučili v Malé pevnosti v Terezíně, a posléze skončil v Buchenwaldu. Takže s tím mám i rodinnou zkušenost. Jak by to dopadlo? Nikdo z nás neví. Výsledek nedokážeme předvídat, ani nějak spočítat. Nicméně toto trauma, psychologické trauma v národní psychice zůstalo, a možná nám tam straší dodnes, protože třeba deformuje, nebo ovlivňuje některé naše postoje až dodnes.

Martina: Abychom všechno nesvedli na Edvarda Beneše. Protože možná jsme začali stavět na, jak vy říkáte, trochu špatných diplomatických základech, ale mnohé jsme mohli poopravit, nebo začít stavět vedle. Vidíte nějaké klady Benešovy diplomacie?

Ondřej Kašina: Tak bez jeho obětavé a odvážné práce by možná republika nevznikla, protože v čase Mafie byl Masaryk nesmírně neoblíbená osobnost, protože po hilsneriádě, a po případu, kdy se postavil proti falešným rukopisům, byl v české společnosti možná jeden z nejméně oblíbených lidí. Takže kdyby si to nevyjednali v Americe, a kdyby Legie neudělaly, co udělaly, a kdyby Masaryk nepřišel, už s republikou, tak, jak přijel, tak by možná bylo všechno jinak. Takže ta nesmírně obětavá, a řekněme technicky výkonná Benešova práce, byla hrozně důležitá pro vznik republiky.

Jan Masaryk se rozhodl kandidovat na prezidenta, což asi bylo důvodem jeho zavraždění

Martina: A jak vnímáte naši diplomacii poválečnou? Co se z ní můžeme dozvědět, a poučit se, ať už z chyb, nebo naopak z kroků, které možná vy, jakožto kariérní diplomat, oceníte?

Ondřej Kašina: Poválečnou? Ve kterém období myslíte?

Martina: Do roku 48.

Ondřej Kašina: Do roku 48? Já jsem se studiu toho období věnoval, a zajímavé postřehy se dají najít v pamětech Prokopa Drtiny, který byl v té době ministr spravedlnosti. Ledacos se dá najít v knize pana Fischla, který byl tehdy tajemníkem Honzy Masaryka, „Hovory s Janem Masarykem“ – to je velmi zajímavé. Obecně to byla doba tápání, nadějí, a nepřesných odhadů. Velmi hezky to ilustruje jedna kapitola z pamětí Prokopa Drtiny: Oni ještě někdy okolo počátku března 48 věřili, že se ještě nějak všechno uhraje směrem k demokracii. Čili víra, a asi trochu neschopnost, nebo nedostatek schopnosti si přiznat, jak špatná je skutečnost.

A tehdy navštívili Jana Masaryka – na pár dní zmizel, a oni měli strach, že se přidá k sociální demokracii. Čili oni v době, kdy už vlastně bylo všechno ztraceno, ještě řešili jemné politické figle, jestli se náhodou Jan Masaryk nepřidal k sociální demokracii, protože byl nesmírně populární, a národní socialisti se toho báli. Tak ho navštívili tři členové nejvyššího vedení, on jim udělal večeri, a pak se ho ptali, proč na několik dní zmizel. Vypadal hrozně špatně, byl unavený, strhaný, bylo vidět, že nespál, a odpověděl jim: „Musel jsem udělat závažné rozhodnutí. Rozhodl jsem se, že budu kandidovat na prezidenta.“ – což asi také bylo důvodem jeho zavraždění.

Ale abych to ještě nějak uzavřel, sumarizoval: Tato doba byla dobou nadějí, chvilku to vypadalo, že by i mohl vyjít Marshallův plán, a já to docela chápu. Takže oni se snažili hrát tak, jak jim jejich pravidla, charakter a slušnost velely, a snažili se do poslední chvíle hrát v rámci fair play, nebo v rámci demokracie, ale mezitím už někde jinde bylo dáno a rozhodnuto.

Problém začíná tehdy, kdy dogma brání vidět skutečnost, a adekvátně na ni reagovat, kdy si lidé nedokážou přiznat, že dosavadní paradigma už nestačí

Martina: Pane rado, vyslanče, Ondřeji Kašino, vy jste teď popsal, dá se říci, situaci po roce 46, kdy se začala diplomacie propadat do ideologie. Vidíte nějaké podobné projevy i v současné době? Tedy že se nejen naše diplomacie, ale i diplomacie Západu, začíná propadat do ideologie?

Ondřej Kašina: „Ideologie“ je hodně široké slovo. Já bych si ho dovolil trochu nahradit, a dát tam nějaké jiné slovo, a to slovo „dogma“. Ideologii má každý, a ideologie se mění. Každý má nějakou ideologii. Dobře, ať mají lidé ideologii. Já žádnou nemám, ale to je můj problém, já jsem v tomhle jakási bílá vrána. Ale nechme ideologie, ať žijí. Problém začíná tehdy, kdy toto dogma začne bránit lidem vidět skutečnost, a adekvátně na ni reagovat – a znovu jsme u Thomase Kuhna a paradigmatu – když dogmatické vidění lidem neumožní, aby si přiznali, že paradigma, ve kterém směřjí myslet a rozhodovat, už nestačí.

Martina: A to navzdory tomu, co už jsme tady citovali, platí, že se i v těchto krizích uvolňuje velké množství poznání, o které však většina lidí nestojí. Pane Ondřeji Kašino, ve vaší knize se také hlavní hrdinové přou o to, jestli dopadneme spíše podle Orwella, nebo podle Huxleyho. Tak jak zní váš tip?

Ondřej Kašina: Já teď ještě musím předeslat, že jsem teprve nedávno – přiznám to – zjistil, že Aldous Huxley měl dědečka, který byl neméně významným člověkem. Byl to Thomas Huxley, biolog, zastánce darwinismu, významný vědec, který razil teorii: „It's not who is right, but what is right that is of importance.“ – Nejde o to, kdo má pravdu, důležité je, co je pravda. Já se snažím v rámci toho odosobňovat, protože jedním z problémů, který jsme nedávno prožili, bylo, že obecně ve světě, a v naší zemi zvláště, rádi personifikujeme, a rádi se soustřeďujeme na nějaké konkrétní osoby, kterým přičítáme úlohu všeho zla, a ve skutečnosti skutečnost zatemňujeme. A viděl to i Albert Camus, viděla to Simone Weilová, francouzská filozofka, že daleko efektivnější, produktivnější, je bojovat proti nepravostem, nikoliv pouze proti osobám, které je náhodně zosobňují.

A to myslím, že je také cesta pro naši společnost, soustředit se na to, kde se nám nedaří, co děláme špatně, kde jsou nepravosti, a nesoustředit se jenom na to, jestli je to zrovna Franta, nebo Petr. Jakmile se to příliš personifikuje, tak se ztratí jasnost vidění toho, kde je problém, kde je nešvar, kde je nepravost. Čili odosobnit to, a více se věnovat tomu, kde jsme udělali chyby, co můžeme udělat lépe.

Půjdeme cestou orwellovské totality omezování práv, nebo huxleyovským ubavením se a udrogováním k smrti? Když už nebudou stačit zábava drogy, přijde opět orwellovská kontrola jednání a myšlení.

Martina: Po tom, co jste teď uvedl, poměrně chápu, proč jste implementoval do projevu, který jste svého času psal pro Karla Schwarzenberga, výrok Tomáše Garrigue Masaryka, který řekl: „Nic není velké, co není pravdivé.“

Ondřej Kašina: Ano, to je pravda. Tuhle víru si pan prezident zakladatel odnesl ještě z dob, kdy bojoval proti padělaným rukopisům, a já mu v tomhle samozřejmě... Také ne vždy měl pravdu, a ne všechno udělal dobře, ale myslím, že tato teze je stále platná: „Nic nemůže být velké, co není pravdivé.“

Ale já se vrátím ještě k Orwellovi, k cestě Orwell – Huxley. Orwell prorokoval, že v roce 1984 je lidstvo ujařmeno jakýmsi tlakem zvenčí, nenávistí, ale zejména zesilující kontrolou. Zatímco Aldous Huxley v knize „Brave New World“, která je výborně přeložená do češtiny, ale s blbým titulkem „Konec civilizace“ – to je úplně blbě, ale jinak je tato kniha dobře přeložena – protože tam jde o to, že civilizace je tak přecivilizovaná, že už to jedince naprosto ovládne a zničí. A on tam naopak navrhnul, že lidé začnou milovat své otroctví, když jim bude dodáváno dostatek zábavy, dostatek stimulu, dostatek drog – tato droga se tam jmenuje soma – a to byla vize ještě strašlivější než vize Orwellova.

A já jsem v té knize vymyslel ještě jednu, další etapu, kdy se pár přátel baví, a dospějí k závěru, že jsme si mysleli, že nás zničí orwellovská kontrola, ale pak se ukázalo, že daleko horší je ta huxleyovská – ubavení se k smrti, naprostá banalita, cesta do banality. Ale ve chvíli, kdy vznikne nějaký nový, větší konflikt, tak se to vrátí zpátky k Orwellovi, protože už nebude stačit ubavit lidi k smrti, ale bude zase zapotřebí kontrolovat, co dělají, co říkají a co si myslí.

Martina: Po této optimistické vizi, že vystřídáme všechny možné druhy totality a zmaru, se zeptám: V čem vy, diplomat, třicet let pracující pro tuto zemi, vidíte naději?

Ondřej Kašina: Naději vidím v neustálém vývoji. Nemáme hodinky, evoluce má čas. Evoluce pořád pokračuje, všechno se vyvíjí, a prognóza často bývá chmurnější, než se nakonec ukáže, protože se vyskytnou nové faktory, nové vlivy, kvůli kterým nakonec všechno dopadne úplně jinak.

Martina: Třeba meteorit, vidíte?

Ondřej Kašina: Existuje nádherná studie z doby, kdy v Anglii jezdilo stále větší množství koní. Napsal to nějaký tehdejší známý prognostik, a jmenuje se to „Great horse manure crisis“. A on prostě mechanicky extrapoloval, jenom násobil – a nepočítal se zlomem paradigmatu – že za pár let bude koňský trus až po střechy, zmizí ulice, bude jen koňský trus, a společnost zahyne na to, že stále přibývajícím množství koní nebude čím krmit, protože jich bude příliš. Ale mezitím šel vývoj někudy jinudy. Prostá extrapolace nebývá vždy přesnou vizí budoucnosti. Takže já jsem v tomto zůstal optimistou a vidím v téhle zemi, i v našem ministerstvu, spoustu šikovných, poctivých lidí, kteří jenom čekají na svou příležitost, aby mohli dělat věci lépe.

Vydáváme na cestu, abychom polapili strašidlo, které se nám v roce 2000, a po opoziční smlouvě, vymklo z rukou. Musíme začít znovu.

Martina: Když jste teď vzpomínal studii o koňském trusu, tak mi najednou prognóza a studie o tom, jak nás zahubí krávy, které zničí ozonovou vrstvu, přijde tak trochu kradená. Ale to jsem teď odbočila. Pane Ondřeji Kašino, řekl jste: „Je tady spousta lidí“. Myslel jste ministerstvo zahraničí...

Ondřej Kašina: Nejen.

Martina: Nejen. I naši republiku?

Ondřej Kašina: Naši zemi.

Martina: „Kteří čekají, až budou moci věci dělat líp.“

Ondřej Kašina: Ano.

Martina: Proč nemohou?

Ondřej Kašina: Někteří to už dělají. Jenomže obraz naší společnosti viděný běžným občanem je do značné míry zdeformovaným mediálním obrazem. Ale je tady spousta středních a malých podnikatelů, kteří dřou jako koně, a pořád dělají výborné a zajímavé věci.

Martina: A mají se čím dál tím hůř.

Ondřej Kašina: A mají se čím dál tím hůř. Ale tito lidé tady jsou. A jde o to mít lepší zákonný rámec, mít vymahatelnost zákona, vymahatelnost práva. Mít takový rámec, aby ti, kteří umí, a jsou slušní, se podle toho měli lépe než ti, co neumí, a nejsou slušní.

Martina: Myslela jsem si, že jsme tomu pokládali základy před 33 lety, ale zdá se, že si život našel svou cestu.

Ondřej Kašina: Jak napsal pan doktor Koukolík v textu k mé knize. Je to vlastně ohlédnutí za více než třicet lety, a já se v té knize snažím tohle poctivě reflektovat jako výpověď mé generace, včetně určitých zklamání. Přestože jsem v zahraničí jako diplomat, chodím mezi obyčejné lidi, do vesniček, do pivnic, a chtěl jsem vždy pracovat, a vždycky jsem pracoval tam, kde jsem uměl jazyk stejně jako místní. A to je ohromná věc, protože se člověk nestýká jenom s bublinou diplomatů, nebo není odkázán jen na média. Prostě člověk někam jede, zastaví ve vesničce, jde do místní hospody, probere si s nimi, jak to vidí. Nebo jsem se v Patagonii zastavil, a probíral to s místními tetkami v obchůdku se smíšeným zbožím. Manželka si trhala vlasy a říkala: „Zase jim děláš VUML...“ Ti mladší nevědí, co to je. Zkrátka, rád naslouchám velice širokému spektru společenských skupin, a vidím tam sice narůstající frustraci, ale také určitou chuť začít znova tak, jako jsme začali my v roce 90. Prostě zkusit to. Zkusit to znovu.

Milan Kundera reflektoval v jedné ze svých knih pražské jaro tak, že to vlastně do značné míry byla zásluha skupiny lidí, kteří na začátku padesátých let vypustili do světa strašidlo, ale pak se vydali toto strašidlo pronásledovat, zneškodnit, změnit, polapit. To Kundera hrozně krásně napsal. A já si myslím, že tak, jako jsem to v knize napsal, to cítí moje generace, i lidé o trochu mladší, že my se teď vydáváme, abychom polapili strašidlo, které se nám někde v roce 2000, a po opoziční smlouvě, vymklo, a my se musíme znovu vydat, polapit ho, a začít znovu.

Martina: Pane rado, vyslanče Ondřeji Kašino, máme toho hodně před sebou: Chytit strašidlo, chytit černou kočku, a začít tak trochu znova. Ale moc vám děkuji, že jste nám připomněl, čím jste si prošel

vy, čím si procházíme my, a jaká může být naše blízká budoucnost. Děkuji mnohokrát.

Ondřej Kašina: Moc vám děkuji, a doufám, že má kniha „Ne, pane ministře“, která vychází v závěru října, si najde své čtenáře.

Martina: Nepochybuji o tom.

Ondřej Kašina: Děkuji.

AUTOR: Ondřej Kašina

ZDROJ: Radio Universum